

Kitabu cha Danieli - Nambari ya Hamsini na Mbili

Kufunua Fumbo la Kinabii: Maono ya Danieli na Kuinuka kwa Falme

Jeff Pippenger

2024-01-16

Katika makala iliyopita tulibainisha kwamba Gabrieli alitoa hitimisho la "ghadhabu ya mwisho" ili kuthibitisha tarehe ya 1844, kwa msingi wa mashahidi wawili. Miller alielewa "mara saba" za Walawi ishirini na sita, ambazo zilitekelezwa dhidi ya ufalme wa Yuda, lakini hakuwahi kufikia hatua ya kuona kusudi na uhusiano wa hukumu ya "mara saba", juu ya falme zote mbili za Israeli, za kaskazini na za kusini. Iwapo aliwahi kutambua utofauti wa "ghadhabu ya mwisho" katika aya ya kumi na tisa ni jambo la shaka, ijapokuwa bila shaka alielewa kwa ujumla kwamba "ghadhabu" ilikuwa "mara saba". Mwanga wa ghadhabu ya kwanza na ya mwisho uliondolewa muhuri na Palmoni mwaka 1856, lakini ukakataliwa mwaka 1863. Hata hivyo, ujumbe wa Miller kuhusu "mara saba" ulikuwa sahihi, ingawa ulikuwa mdogo.

Miller asingetambua kwamba, katika aya ya kumi na moja ya Danieli sura ya nane, pembe ndogo ya Roma ya kipagani iliinua na kuitukua upagani; kwani kwa Miller, "take away" lilimaanisha tu "kuondoa" katika kila mojawapo ya matukio yake matatu katika Danieli. Hata hivyo, ujumbe wake bado ulikuwa sahihi, ingawa ulikuwa mdogo.

Wamilleraiti walitambua kwamba "patakatifu" katika mstari wa kumi na moja lilikuwa hekalu la kipagani katika jiji la Roma (Pantheon), lakini lugha ya Kiebrania haikuwa msingi wa ujumbe wao. Ujumbe wa Miller ulilenga wakati wa kinabii. Historia ambamo ujumbe wao uliondolewa muhuri ili wazuia kuiona Marekani kama ufalme wa sita wa unabii wa Biblia, lakini zaidi ya hayo, ikawazuia kuutambua upapa kama ufalme wa tano wa unabii wa Biblia.

Wakilazimishwa na historia waliyoishi ndani yake, walitumia unabii kwa kuulinganisha na matarajio yao ya kurudi kwa Kristo kulikotarajiwa kuwa karibu, na wakakatishwa tamaa, lakini ujumbe wao ulikuwa sahihi. Gabrieli anapotoa tafsiri ya maono mawili katika mistari ya kumi na tano hadi ishirini na saba, ufahamu wa Miller ulimzuia kushika ufunuo mpana zaidi wa falme uliowakilishwa katika kubadilikabadilika kwa jinsia kwa pembe ndogo katika mistari ya tisa hadi kumi na mbili. Wamilleraiti huiona Roma tu kuwa falme ya nne na ya mwisho ya kidunia katika tafsiri ya Gabrieli.

Ikawa, mimi, naam, mimi Danieli, nilipoona maono, nikatafuta maana yake, tazama, mbele yangu alisimama mmoja mwenye sura ya mtu. Nikasikia sauti ya mtu kati ya kingo za Ulai, iliyaita, ikasema, Gabrieli, mfahamishe mtu huyu maono. Basi akakaribia mahali niliposimama; na alipokuja, nikaogopa, nikaanguka kifudifudi; lakini akaniambia, Fahamu, Ee mwana wa mwanadamu; kwa maana maono hayo ni kwa wakati wa mwisho. Basi alipokuwa akisema nami, nikawa katika usingizi mzito, uso wangu ukielekea chini; lakini aliniguza, akanisimamisha wima. Akasema, Tazama, nitakujulisha yatakayokuwa katika mwisho wa

ghadhabu; kwa maana mwisho utakuwa wakati uliowekwa. Kondoo dume uliyemwona mwenye pembe mbili ni wafalme wa Umedi na Uajemi. Na mbuzi dume mwenye manyoya mengi ni mfalme wa Ugiriki; na ile pembe kubwa iliyo kati ya macho yake ni mfalme wa kwanza. Na hiyo ikisha kuvunjika, na zikasimama nne badala yake, falme nne zitasimama kutoka katika taifa hilo, lakini si kwa nguvu yake. Na mwishoni mwa ufalme wao, wakati wacosaji watakapokuwa wamefikia ukomo, atasimama mfalme mwenye uso mkali, aelewaye mafumbo magumu. Na nguvu zake zitakuwa kuu, lakini si kwa nguvu zake mwenyewe; naye ataharibu kwa ajabu, atafanikiwa, atatenda, naye atawaharibu wenye nguvu na watu watakatifu. Na kwa hila zake pia atafanya udanganyifu ufanikiwe mkononi mwake; naye atajitukuza moyoni mwake, na kwa amani atawaharibu wengi; tena atasimama kupingana na Mkuu wa wakuu; lakini atavunjika bila mkono. Na maono ya jioni na ya asubuhi yaliyoambiwa ni kweli; kwa hiyo uyafunge maono hayo; kwa maana yatakuwa kwa siku nyingi. Nami Danieli nikazimia, nikaugua siku kadhaa; baada ya hayo nikaondoka, nikafanya shughuli za mfalme; nami nikastaajabia maono hayo, lakini hapakuwa na yeyote aliyeyaelewa. Danieli 8:15-27.

Ingawa Danieli alipokea maono ya Mto Ulai (ambayo sasa yako katika hatua ya kutimia), katika historia ya Babeli, ufalme wa kwanza umeachwa nje ya maono hayo. Ulikuwa umejumuishwa kama kichwa cha dhahabu na kama simba katika sura ya pili na ya saba, lakini sifa ya kinabii ya Babeli kuondolewa na kurejeshwa ilisisitizwa katika sura ya nane. Nebukadneza alikuwa amewakilisha jeraha la mauti la Upapa alipofukuzwa mbali na wanadamu kwa “nyakati saba,” hivyo kuashiria miaka sabini ya mfano ambayo kahaba wa Tiro husahauliwa. Katika sura ya nane ya Danieli, Babeli imesahauliwa miongoni mwa falme za unabii wa Biblia na maono yanaanza na Wamedi na Waajemi (kondoo dume), na kufuatiwa na Ugiriki (mbuzi dume).

Ufalme wa Aleksanda Mkuu ulivunjika na kuwa falme nne zenye nguvu pungufu kuliko nguvu ya Aleksanda, kama ilivyowakilishwa pia katika sura ya saba kwa chui aliyekuwa na mabawa manne na vichwa vinne. Nne huwakilisha ulimwengu wote, kama inavyoonyeshwa na kaskazini, mashariki, kusini na magharibi. Katika aya ya nane ya sura ya nane, wanne mashuhuri walijitokeza kuelekea pepo nne za mbinguni. Katika sura ya saba, mabawa manne ya Ugiriki yanaendana na pepo nne za sura ya nane, na vichwa vinne vya Ugiriki vinawiana na wale wanne mashuhuri. Vichwa vinne na wale wanne mashuhuri huwakilisha falme nne ambazo ufalme wa asili wa Aleksanda ulivunjika kuwa, na mabawa manne pamoja na pepo nne huwakilisha maeneo manne ya mgawanyiko. Ni muhimu kuona utofautishaji wa jambo hili, kwa maana linawakilisha hoja ambayo Wamillerite walikuwa nayo dhidi ya ufahamu wa jadi wa Waprotestanti kuhusu ufalme wa nne wa Roma.

Katika meza za Habakuki, zinazowakilishwa na chati za waanzilishi za 1843 na 1850, kuna uwakilishi mmoja tu ambao hauonyeshi matumizi ya kinabii, na unahusiana na utofautishaji kati ya vichwa vinne na vile vilivyo mashuhuri, na mabawa manne na mipepo minne. Katika jitihada za kuficha ukweli wa Roma kama ufalme wa nne wa unabii wa Biblia, Shetani alianzisha hoja kuhusu maana ya kweli au ya uongo ya vichwa vinne na vile vilivyo mashuhuri, na mabawa manne na mipepo minne. Shetani alifanya hivyo kwa sababu kitabu cha Danieli kinaonyesha wazi kwamba kuna ishara moja mahsusi katika kitabu cha Danieli iliyoasisi maono hayo. Sehemu ya ushahidi

unaothibitisha ishara hiyo imo katika vichwa vinne na vile vilivyo mashuhuri, na mabawa manne na mipepo minne. Waprotestanti walitetea mtazamo wa kishetani wa hoja hii, na hoja hiyo ilikuwa muhimu sana katika historia ya Wamillerite kiasi kwamba waliirejelea kwenye chati. Nguvu inayoasisi maono ya “chazon” katika kitabu cha Danieli inatambulishwa kama “wanyang’anyi wa watu wako,” na Waprotestanti waliitambua nguvu hiyo kuwa ni mmoja wa mfululizo mrefu wa wafalme wa Siria aitwaye Antiochus Epiphanes, na Miller aliitambua kuwa ni Roma.

Na katika nyakati zile wengi watainuka dhidi ya mfalme wa kusini; pia wanyang’anyi wa watu wako watajikuza ili kutimiza maono; lakini wataanguka. Danieli 11:14.

Antiochus alikuwa mmoja wa wafalme katika nasaba ya wafalme iliyotokana na mojawapo ya falme nne ambazo ufalme wa Aleksanda ulikuwa umegawanyika kuwa nazo. Pembe ndogo ya aya ya tisa ya Danieli sura ya nane ilifuatia ufalme wa Aleksanda, na aya ya tisa inasema kwamba kutoka katika mojawapo yao ilitokea pembe ndogo.

Na katika mojawapo yao ilitoka pembe ndogo, ambayo ikazidi kuwa kubwa mno, kuelekea kusini, na kuelekea mashariki, na kuelekea nchi ya kupendeza. Danieli 8:9.

Hoja ya kama Roma ndiyo inayothibitisha maono, au kwamba mfalme dhaifu na asiye na umuhimu mkubwa wa Siria ndiye anayethibitisha maono, inahusisha pia hoja ya kama mamlaka ya pembe ndogo ilitoka katika mojawapo ya pembe nne, au kutoka katika mojawapo ya pepo nne. Si hoja kubwa, kwa maana historia na unabii ni wazi kwamba Roma haikuwa mrithi wa milki ya Kigiriki, bali Roma ilikuwa mamlaka mpya. Ikiwa Roma ilikuwa ufalme wa nne, basi “mmoja wao” wa mstari wa tisa lazima awe mojawapo ya pepo nne au mabawa manne. Ikiwa ilikuwa Antiochus Epiphanes, ilitoka katika pembe ya Siria.

Wafuasi wa Miller walitambua kwamba mamlaka iliyowakilishwa kama "waporaji wa watu wako" ingeinuka dhidi ya Kristo.

Na kwa akili zake pia atafanya hila kufanikiwa mkononi mwake; naye atajitukuza moyoni mwake, na katika salama atawaharibu wengi; naye atasimama kinyume na Mkuu wa wakuu; lakini ataangamizwa bila ya mkono. Danieli 8:25.

“Mkuu wa wakuu” ni Kristo, na Antiochus Epiphanes aliishi muda mrefu kabla ya Kristo kuzaliwa, hivyo Millerites walionyesha ukweli huu kwenye chati ya 1843. Kwenye chati hiyo walijumuisha mwaka 164, ambao kwa kweli hauna marejeo ya Kibiblia, na ulikuwa tu kumbukumbu iliyobainisha umuhimu wa mjadala kuhusu ufalme wa nne kati ya Miller na wanatheolojia wa Kiprotestanti. Pembeni ya mwaka “164” kwenye chati waliandika, “Kifo cha Antiochus Epiphanes ambaye bila shaka hakusimama dhidi ya Mkuu wa wakuu kwa kuwa alikuwa amekufa miaka 164 kabla ya mkuu wa wakuu kuzaliwa.”

Leo Uadventista unafundisha kwamba "wanyang'anyi wa watu wako" ni Antiochus Epiphanes, kama vile Uprotestanti uliopotoka unavyofundisha, licha ya ukweli kwamba kwa uvuvio iliandikwa kwamba "mchoro wa 1843 uliongozwa kwa mkono wa Bwana na haupaswi kubadilishwa." Wamillerite walijua kwamba mfalme wa uso mkali alikuwa Roma, hivyo hawakutikiswa na mafundisho ya kishetani yanayodhoofisha uwezo wa kuthibitisha maono ya

"chazon". Biblia iko wazi kwamba pasipo maono, watu huangamia.

Pasipo maono, watu huangamia; bali ashikaye sheria, heri yake. Mithali 29:18.

Maono ambayo Sulemani anayabainisha katika aya hiyo ni maono ya "chazon", ambayo, katika aya ya kumi na tatu ya Danieli sura ya nane, ni maono yanayotambua upagani na upapa wakikanyaga patakatifu na jeshi. Kwa Wamileraiti, zile nguvu mbili zinazosababisha ukiwa ziliwakilisha ufalme wa nne katika unabii wa Biblia, na bila kutambua ufalme wa nne wa Roma (wanyang'anyi wa watu wako), wasingeweza kuimarisha maono. "Wanyang'anyi wa watu wako" katika aya ya kumi na nne ya Danieli sura ya kumi na moja, walipaswa kusimama dhidi ya mfalme wa kusini, kujikweza, kuimarisha maono, na kuanguka. Roma ilitimiza kila moja ya sifa hizo.

Katika sura ya saba, ufalme wa nne umetambulishwa mahsusi kuwa "tofauti" na falme zilizotangulia.

Baada ya haya nikaona katika maono ya usiku, na tazama, mnyama wa nne, wa kutisha na wa kuogofya, na mwenye nguvu sana mno; naye alikuwa na meno makubwa ya chuma; akala na kuvunja vipande vipande, na kuyakanyaga mabaki kwa miguu yake; naye alikuwa tofauti na wanyama wote waliokuwa kabla yake; naye alikuwa na pembe kumi.... Ndipo nikataka kujua ukweli kuhusu yule mnyama wa nne, aliyekuwa tofauti na wote wengine, mwenye kutisha kupita kiasi, ambaye meno yake yalikuwa ya chuma, na kucha zake za shaba; aliyekula, na kuvunja vipande vipande, na kukanyaga mabaki kwa miguu yake; Na pia kuhusu zile pembe kumi zilizokuwa kichwani mwake, na ile nyingine iliyoinuka, ambayo mbele yake tatu zilianguka; yaani ile pembe iliyokuwa na macho, na kinywa kilichosema mambo makuu mno, ambayo sura yake ilikuwa imara zaidi kuliko za wenzake. Danieli 7:7, 19, 20.

Ufalme wa nne wa Danieli sura ya saba ulitambuliwa mara mbili kuwa "tofauti" na falme zilizotangulia. Ikiwa "pembe ndogo" ya aya ya tisa ingekuwa tu mwendelezo wa pembe ya Siria (Antiochus Epiphanes), isingekuwa tofauti. Wanyama waliotangulia Roma katika sura ya saba walikuwa simba, dubu na chui, wanyama wote wanaopatikana kweli katika asili; lakini ilipokuja kwa yule mnyama wa nne mwenye meno ya chuma na makucha ya shaba, Danieli hakumjua mnyama yeyote wa asili aliyewakilisha yule mnyama wa kutisha aliyemeza. Mnyama huyo alikuwa tofauti (tofauti). "Pembe ndogo" ya aya ya tisa ilitoka katika moja ya maeneo yaliyowakilishwa na pepo nne na mabawa, wala si kutoka katika mojawapo ya pembe au zile mashuhuri.

Sura ya nane ya Danieli, inasema kwamba "mwishoni mwa ufalme wao, wakati wacosaji watakapotimia, mfalme mwenye uso mkali, na mwenye ufahamu wa mafumbo magumu, atainuka." Katika "mwishoni mwa ufalme wao (Ugiriki, uliokuwa umegawanyika katika falme nne), wakati "wacosaji watakapotimia," mfalme mpya atainuka.

"Kila taifa lililoingia katika jukwaa la historia limepewa ruhusa lichukue nafasi yake duniani, ili kubainika iwapo lingetimiza makusudi ya Mwangalizi na Mtakatifu. Unabii umeonyesha kuibuka na maendeleo ya falme kuu za dunia—Babeli, Umedi-Uajemi, Ugiriki, na Roma. Kwa kila mojawapo ya hizi, kama ilivyo kwa mataifa yenye nguvu ndogo, historia imejirudia. Kila moja imekuwa na kipindi chake cha kujaribiwa; kila moja imeshindwa, utukufu wake umefifia,

nguvu zake zimetoweka." Manabii na Wafalme, 535.

Mwishoni ("wakati wa mwisho") mwa ufalme wa Ugiriki, wakati muda wao wa kujaribiwa ulipokuwa umetimia ("wakati wakosaji watakapotimia"), "mfalme mwenye uso wa kutisha" atasimama. Mfalme huyo ataelewa "maneno ya mafumbo," kwa kuwa atazungumza lugha tofauti kabisa na Kiebrania cha Wayahudi au Kigiriki cha ufalme uliotangulia, maana atazungumza Kilatini. Ufalme huo ulikuwa umetambuliwa na Musa kama taifa ambalo lingeleta mzingiro wa miaka 66 hadi 70 BK, ambapo, miongoni mwa mambo mengine, njaa ilikuwa mbaya kiasi kwamba Wayahudi walikula watoto wao wenyewe ili kuishi.

Kwa sababu hukumtumikia Bwana Mungu wako kwa furaha, na kwa shangwe ya moyo, kwa sababu ya wingi wa vitu vyote; kwa hiyo utawatumikia adui zako atakaowaleta Bwana juu yako, katika njaa, na katika kiu, na katika uchi, na katika upungufu wa vitu vyote; naye ataweka nira ya chuma shingoni mwako, hata atakapokuangamiza. Bwana atakuletea juu yako taifa kutoka mbali, kutoka mwisho wa dunia, kwa kasi kama tai arukavyo; taifa ambalo lugha yake usiyoelewa; taifa lenye uso mkali, lisilomheshimu mzee, wala lisiloonyesha fadhili kwa kijana; nalo litakula uzazi wa mifugo yako, na matunda ya nchi yako, hata uangamizwe; wala halitakuachia nafaka, wala divai, wala mafuta, wala ongezeko la ng'ombe wako, wala makundi ya kondoo zako, hata litakapokuangamiza. Nalo litakuzingira katika malango yako yote, hata kuta zako zilizo juu na zenye maboma ulizozitumainia zianguke, katika nchi yako yote; nalo litakuzingira katika malango yako yote katika nchi yako yote, aliyokupa Bwana Mungu wako. Nawe utakula matunda ya tumbo lako mwenyewe, nyama ya wana wako na binti zako, aliyokupa Bwana Mungu wako, katika mzingiro, na katika dhiki watakayokutia nayo adui zako. Kumbukumbu la Torati 28:47-53.

Katika sura ya pili ya Danieli ufalme wa nne uliwakilishwa na "chuma," na Musa alibainisha "taifa" ambalo lingeweka "nira ya chuma" juu ya Wayahudi. "Taifa" hilo linge "waangamiza" Wayahudi, nalo lingekuwa mwepesi kama tai, ambapo tai ni ishara ya Roma. Lingekuwa "taifa" "ambalo hutaufahamu ulimi wake," kwa maana lugha yake ingekuwa "maneno ya mafumbo" kwa Wayahudi. Lingekuwa "taifa lenye uso usio na huruma" kama lilivyoelezwa katika Danieli sura ya nane kama "mfalme wa uso usio na huruma." Na katika "kuzingirwa" kwa Yerusalemu Wayahudi waliwala "wana wao na binti zao."

Miller alitambua Roma ya kipagani kuwa nguvu iliyotabiriwa na Musa, na kuwa ufalme wa nne wa "chuma" wa Danieli sura ya pili, na "taifa" lililozungumza Kilatini, si Kiebrania wala Kigiriki. Miller hakutofautisha kati ya ufalme wa nne na wa tano wa unabii wa Biblia, maana kwake vyote viwili vilikuwa Roma tu. Hivyo baada ya Roma ya kipagani kuinuka katika aya ya ishirini na tatu, hakuona utofauti unaowakilishwa katika aya ya ishirini na nne. Katika maono ile pembe ndogo ilikuwa imebadilika-badilika kutoka ya kiume hadi ya kike hadi ya kiume hadi ya kike katika aya ya tisa hadi kumi na mbili, na aya ya ishirini na tatu inabainisha sifa za kinabii za Roma ya kipagani, tafsiri ya Gabrieli katika aya ya ishirini na nne hubadilika kuwa ya kike kuhusiana na Roma. Nguvu katika aya ya ishirini na nne ilikuwa na "nguvu kuu," "lakini si kwa nguvu zake mwenyewe; naye ataharibu kwa ajabu, naye atafanikiwa, na atatenda, naye ataharibu wenye nguvu na watu watakatifu."

Roma ya Kipapa ilipaswa kupewa nguvu ya kijeshi ya Roma ya kipagani, na ingeamamiza watu wa Mungu kwa miaka elfu moja mia mbili na sitini, kuanzia mwaka 538 hadi 1798. Ingeamamiza "kwa ajabu," kwa maana ni yule mnyama ambaye dunia yote "inamstaajabia," na ilikuwa nguvu ambayo inge "tenda na kufanikiwa" hadi ghadhabu ya kwanza iliyokuwa "imeamriwa" kumalizika mwaka 1798 itakapotimia.

Kisha katika aya ya ishirini na tano Gabrieli anafuata mtindo uliowekwa katika aya alizokuwa akimfasiria Danieli, na tena anaizungumzia Roma ya kipagani, ambayo kupitia aina tofauti ya "sera," iliunganisha milki yake, kama wanahistoria wote wanavyohibitisha. "Ujanja" wa Roma ya kipagani ulikuwa kushawishi mataifa kujiunga na milki yake iliyokuwa ikikua, nayo ilitumia ahadi ya amani na ustawi kujenga milki hiyo, tofauti na milki zilizotangulia ambazo ziliundwa kwa nguvu za kijeshi pekee. Roma ya kipagani pia ilikuwa "kusimama dhidi ya Mkuu wa wakuu," kama ilivyofanya ilipomsulubisha Kristo juu ya msalaba wa Kalvari.

Kisha Gabrieli anazungumzia maono yale mawili aliyokuwa akimfasiria Danieli, kwa kubainisha kwamba maono ya "mareh" ya mwonekano (siku elfu mbili mia tatu) yalikuwa ya kweli, na kwamba maono ya "chazon" ya kukanyagwa chini kwa patakatifu na jeshi kunakofanywa na Roma ya kipagani na Roma ya kipapa yalipaswa kufungwa (kutiwa muhuri) "kwa siku nyingi" (hadi wakati wa mwisho mwaka 1798).

Kisha Danieli aliugua kwa muda, kisha akarudi kufanya kazi, lakini bado hakuelewa maono ya "mareh", ambayo ni yale maono ambayo Gabrieli aliamriwa amfanye aelewe. Kwa sababu hiyo Gabrieli angerudi katika sura ya tisa, ili kukamilisha kazi yake ya kumfanya Danieli aelewe maono ya "mareh".

Katika Danieli sura ya tisa, Danieli alikuwa akisoma Neno la kinabii na akaja kuelewa kupitia maandiko ya Musa na Yeremia. Yeremia alikuwa amebainisha kwamba utekwa aliokuwa ndani yake ungedumu miaka sabini.

Nayo nchi hii yote itakuwa ukiwa, ajabu; na mataifa haya yatamtumikia mfalme wa Babeli miaka sabini. Itakapotimia miaka sabini, nitamwadhibu mfalme wa Babeli, na taifa hilo, asema Bwana, kwa uovu wao, na nchi ya Wakaldayo; nami nitaifanya kuwa magofu ya milele. Yeremia 25:11, 12.

Kwa mujibu wa Musa, kuchukuliwa mateka katika nchi ya adui kungefanana na wakati ambao nchi ingestarehe sabato zake.

Nami nitaifanya nchi kuwa ukiwa; na adui zenu waishio humo watashangaa juu yake. Nami nitawakawanya miongoni mwa mataifa, nami nitatoa upanga kuwafuata; na nchi yenu itakuwa ukiwa, na miji yenu itakuwa magofu. Ndipo nchi itazifurahia sabato zake, muda wote itakapokaa ukiwa, nanyi mkiwa katika nchi ya adui zenu; hata wakati huo nchi itapumzika, na itazifurahia sabato zake. Muda wote itakapokaa ukiwa itapumzika; kwa sababu haikupumzika katika sabato zenu, mlipoikalia. Walawi 26:32-35.

Danieli alikuwa ameelewa kutoka kwa Neno la Mungu la kinabii, kwa ushuhuda wa mashahidi wawili, kwamba watu Wake walikuwa wametawanywa katika nchi ya adui, wakati ambao nchi

ingefurahia sabato zake. Alielewa kile ambacho mwandishi wa Mambo ya Nyakati alielewa kuhusu miaka sabini ya Yeremia.

Na wale walioponyoka upanga aliwachukua mateka mpaka Babeli; ambako walikuwa watumishi wake na wa wanawe hadi enzi ya ufalme wa Uajemi; ili kutimiza neno la Bwana kwa kinywa cha Yeremia, hata nchi ipate kufurahia Sabato zake; kwa kuwa wakati wote ilipokuwa ukiwa ilishika sabato, ili kutimia miaka sabini. Basi katika mwaka wa kwanza wa Koreshi mfalme wa Uajemi, ili neno la Bwana lililonenwa kwa kinywa cha Yeremia litimizwe, Bwana akaamsha roho ya Koreshi mfalme wa Uajemi, akatoa tangazo katika ufalme wake wote, tena akaliandika, akisema, Hivi ndivyo asemavyo Koreshi mfalme wa Uajemi, Bwana Mungu wa mbinguni amenipa falme zote za dunia; naye ameniamuru nimjengee nyumba huko Yerusalemu, iliyoko Yuda. Ni nani aliye miongoni mwenu wa watu wake wote? Bwana Mungu wake awe pamoja naye, na apande. 2 Mambo ya Nyakati 36:20-23.

Danieli alielewa kwamba miaka sabini ya Yeremia ya kutawanywa katika nchi ya adui, wakati nchi ikifurahia sabato zake, ilikuwa kulingana na laana ya “mara saba” katika Walawi ishirini na sita; na kwa kutii uelewa huo, alitekeleza suluhisho lililoamriwa lililotolewa humo kwa wale wanaozinduka mwishowe kuhusu hali yao ya kutawanywa.

Na juu ya wale watakaosalia miongoni mwenu walio hai nitatia woga katika mioyo yao katika nchi za adui zao; na sauti ya jani linalotikiswa itawafukuza; nao watakimbia, kama wakimbiao upanga; nao wataanguka ingawa hakuna anayewafukuza. Nao wataangukiana, kana kwamba mbele ya upanga, ingawa hakuna anayewafukuza; nanyi hamtakuwa na nguvu za kusimama mbele ya adui zenu. Nanyi mtaangamia kati ya mataifa, nayo nchi ya adui zenu itawameza. Na wale watakaosalia miongoni mwenu watadhoofika kwa sababu ya uovu wao katika nchi za adui zenu; tena kwa sababu ya maovu ya baba zao watadhoofika pamoja nao. Ikiwa watakiri uovu wao, na uovu wa baba zao, pamoja na kosa walililifanya dhidi yangu, na kwamba pia wameenenda kinyume nami; na kwamba mimi nami nimeenenda kinyume nao, nikawaleta katika nchi ya adui zao; kisha ikiwa mioyo yao isiyotahiriwa itanyenyekea, nao wakaukubali adhabu ya uovu wao; ndipo nitaukumbuka agano langu na Yakobo, tena nitaukumbuka agano langu na Isaka, na agano langu na Ibrahimu nitalikumbuka; nami nitaikumbuka nchi. Nayo nchi itaachwa nao, na itafurahia sabato zake, itakapokuwa ukiwa bila wao; nao watakubali adhabu ya uovu wao; kwa sababu, naam, kwa sababu walizidharau hukumu zangu, na kwa sababu nafsi zao zilichukia amri zangu. Hata hivyo, wakiwa katika nchi ya adui zao, sitawatupa mbali, wala sitawachukia hata kuwaharibu kabisa, wala kuuvunja agano langu nao; kwa kuwa mimi ndimi Bwana Mungu wao. Bali kwa ajili yao nitaukumbuka agano la baba zao, niliowatoa katika nchi ya Misri machoni pa mataifa, ili niwe Mungu wao; mimi ndimi Bwana. Haya ndiyo maagizo na hukumu na sheria ambazo Bwana aliweka kati yake na wana wa Israeli katika mlima Sinai kwa mkono wa Musa. Walawi 26:36-46.

Sala ya Danieli katika sura ya tisa inashughulikia kila kipengele cha ushauri unaowahusu wale wanaojikuta wametawanyika katika nchi ya adui. Sala hiyo inapaswa kuwekwa sambamba na sala yake katika sura ya pili, kwa kuwa pamoja zinawakilisha sala ya wale wanaotajwa katika Ufunuo sura ya kumi na moja, waliokuwa wamekufa mitaani mwa ule mji mkuu wa Sodoma na Misri, wanaogundua kwamba nao pia walikuwa wametawanywa. Danieli anapohitimisha sala yake,

Gabrieli anarudi kukamilisha kazi ya kufafanua maono ya "mareh", kama vile Roho Mtakatifu anavyokusudia kutekeleza kwa ajili ya mashahidi wawili wa Ufunuo sura ya kumi na moja.

Na nilipokuwa nikinena, na kuomba, na kukiri dhambi yangu na dhambi ya watu wangu Israeli, na kuwasilisha dua yangu mbele za Bwana Mungu wangu kwa ajili ya mlima mtakatifu wa Mungu wangu; Naam, nilipokuwa nikinena katika sala, yule mtu Gabrieli, niliyemwona katika maono hapo mwanzo, akiruka upesi, akanigusa wakati wa sadaka ya jioni. Akanifahamisha, akanena nami, akaniambia, Ee Danieli, sasa nimetoka ili kukupa hekima na ufahamu. Danieli 9:20-22.

Tutaendelea na utafiti huu katika makala ijayo.

Muda mfupi kabla ya kuanguka kwa Babeli, wakati Danieli alikuwa akitafakari juu ya unabii huu na kumtafuta Mungu ili apate kuelewa nyakati, alipewa mlolongo wa maono kuhusu kuinuka na kuanguka kwa falme. Katika maono ya kwanza, kama yalivyorekodiwa katika sura ya saba ya kitabu cha Danieli, tafsiri ilitolewa; hata hivyo, si mambo yote yalifanywa kuwa wazi kwa nabii. 'Mawazo yangu yalinifadhaisha sana,' aliandika kuhusu uzoefu wake wakati huo, 'na uso wangu ulibadilika ndani yangu; lakini nikalihifadhi jambo hilo moyoni mwangu.' Danieli 7:28.

Kupitia maono mengine, nuru zaidi ilimulika matukio ya wakati ujao; na ilikuwa mwisho wa maono haya ndipo Danieli akasikia 'mtakatifu mmoja akisema, na mtakatifu mwingine akamwambia yule mtakatifu aliyesema, Maono haya yatadumu hata lini?' Danieli 8:13. Jibu alilopewa, 'Hata siku elfu mbili na mia tatu; ndipo patakatifu patakaposafishwa' (mstari wa 14), lilimletea tashwishi kubwa. Kwa bidii alitafuta maana ya maono hayo. Hakuelewa uhusiano uliokuwapo kati ya miaka sabini ya utumwa, kama ilivyotabiriwa kupitia Yereimia, na miaka elfu mbili na mia tatu ambayo katika maono alimsikia mjumbe wa mbinguni akitangaza kwamba ingepita kabla ya kusafishwa kwa patakatifu pa Mungu. Malaika Gabrieli alimpa tafsiri ya sehemu tu; lakini nabii aliposikia maneno, 'Maono ... yatakuwa kwa siku nyingi,' alizimia. 'Mimi, Danieli, nilizimia,' anaandika kuhusu uzoefu wake, 'nikaugua siku kadhaa; baada ya hayo nikaondoka, nikafanya kazi za mfalme; nami nilishangaa juu ya hayo maono, lakini hakuna aliyeyaelewa.' Mistari ya 26, 27.

Bado akiwa na mzigo kwa ajili ya Israeli, Danieli alisoma upya unabii wa Yereimia. Ulikuwa wazi sana—hivyo wazi kiasi kwamba alielewa kutokana na ushuhuda huo ulioandikwa katika vitabu 'idadi ya miaka, ambayo neno la Bwana lilimjia nabii Yereimia, ya kwamba atakamilisha miaka sabini katika ukiwa wa Yerusalemu.' Danieli 9:2.

"Kwa imani iliyotegemezwa juu ya neno la unabii lenye uhakika, Danieli alimsihi Bwana azitimize kwa haraka ahadi hizi. Alisihi kwamba heshima ya Mungu ihifadhiwe. Katika ombi lake alijitambulisha kikamilifu na wale waliokuwa wamekosa kutimiza kusudi la Mungu, akiungama dhambi zao kama zake mwenyewe." Prophets and Kings, 553, 554.